

Міністерство освіти і науки України
Вінницький національний технічний університет

Національна академія наук України
Інститут філософії ім. Григорія Сковороди

Український філософський фонд

Sententiae

Науковий журнал

Виходить тричі на рік

Заснований у червні 2000 року

XLIII

Issue 2

2024

Вінниця
ВНТУ
2024

Редакційна колегія:

- **Отфрід Гьофе** (Тюбінген, Німеччина)
- **Доменік Декот** (Клермон-Феран, Франція)
- **Сергій Йосипенко** (Київ/Лозана)
- **Барбара Касен** (Париж, Франція)
- **Саймон Кричлі** (Нью Йорк, США)
- **Олена Луцишина** (Варшава, Польща)
- **Олексій Панич** (Київ)
- **Сергій Пролєєв** (Київ)
- **Сергій Секундант** (Одеса)
- **Микола Симчич** (Київ)
- **Плінію Жункейра Сміт** (Сан-Паулу, Бразилія)
- **Ростислав Ткаченко** (Кембридж, Велика Британія)
- **Марина Ткачук** (Київ)
- **Юрій Чорноморець** (Київ)
- **Іван Іващенко** (Вінниця), *Заступник головного редактора*
- **Віталій Терлецький** (Київ), *Заступник головного редактора*
- **Олег Хома** (Вінниця), *Головний редактор*

Редакція:

Заступник головного редактора з міжнародного співробітництва

Микола Прадівляний (Вінниця)

Редакційний комітет

Ірина Головащенко (Вінниця)

Анатолій Теклюк (Вінниця)

Ольга Цимбал (Вінниця)

Ельвіра Чухрай (Вінниця), *Відповідальний секретар*

Ігор Немчинов (Київ), *науковий редактор розділу «Наукове життя»*

Видання засноване за підтримки Міжнародного фонду «Відродження» і видавництва **Пор-Рояль** (Київ).

Виходить за підтримки Спільноти *Sententiae*.

Sententiae є спільним виданням Вінницького національного технічного університету, Інституту філософії НАН України та Українського філософського фонду.

Друкується за рішенням Вченої ради ВНТУ, протокол № 1 від 12.08.2024 р.

DOI журналу:

<https://doi.org/10.31649/sent>

З 2015 року журнал *Sententiae* індексується в Scopus, міжнародній базі даних рефератів і цитувань, що охоплює всі різновиди рецензованих публікацій.

Постановою Президії ВАК України № 5-05/4 від 11.04.2001 часопис *Sententiae* визнано фаховим виданням за спеціальністю «Філософія», наказом № 409 МОН України від 17.03.2020 включено до **категорії А** Переліку наукових фахових видань України.

Ідентифікатор медіа R30-01506, згідно з рішенням Національної ради України з питань телебачення і радіомовлення № 1234 від 31.10.2023

Попередні Свідоцтва про реєстрацію – КВ № 20664-10464 ПР від 18.04.2014, КВ № 4232 від 23.05.2000

Контакти:

e-mail: sententiae2000@gmail.com

Поштова адреса:

SENTENTIAE, кафедра філософії, ВНТУ, вул. Хмельницьке шосе, 95, Вінниця, 21021, Україна

© ВНТУ, 2024

СТАТТІ	
До 300-РІЧЧЯ ІМАНУЕЛЯ КАНТА	6 Віктор Козловський (Київ) <i>Раселове вчення про простір і час у зв'язку з трансцендентальною естетикою Канта</i>
СХІДНІ ФІЛОСОФІЇ ПАНОРАМА	33 Юрій Завгородній (Київ) <i>Йога і йогини в другій частині Бхагавата-пурани</i>
	55 Лусіо Альваро Маркес (Убераба, Бразилія) <i>Перспективи погляду на бразильську філософію останнього століття</i>
ДИСКУСІЇ	72 Іван Іващенко (Вінниця) <i>Сила і безсилля третьої «Критики» Канта: Міркування про український переклад</i>
	87 Олег Хома (Вінниця) <i>Традиція і поліглотія</i>
ДІАЛОГИ ПРО МЕТОДОЛОГІЮ	
	106 Джек Саймс (Дарем, Велика Британія), Наталія Рева (Відень, Австрія), Наталія Щербина-Супрунюк (Київ), Всеволод Хома (Київ) <i>Нове життя сократівських витоків філософії за диджитальної ери</i>
	120 Наталія Рева (Відень, Австрія) <i>Нове життя філософського діалогу</i>
	124 Наталія Щербина-Супрунюк (Київ) <i>Диджитальний потенціал історії філософії</i>
АРХІВИ	
	130 Ілля Давіденко (Київ) <i>Петро Демчук: останні роки життя</i>
	142 Володимир Пилипович (Перемишль, Польща) <i>Матеріали до бібліографії Івана Мірчука</i>
РЕЦЕНЗІЇ	
	153 Віталій Туренко (Київ) <i>Критика сучасних класичних студій: між відмовою і прийняттям. Utachandran, M., & Ward, M. (Eds.). (2024). Critical Ancient World Studies: The Case for Forgetting Classics. London: Routledge.</i>
НОВІ ВИДАННЯ	
	160 Влада Давіденко (Київ) <i>Широке теперішнє історико-філософських досліджень. Історико-філософські публікації в Kyiv-Mohyla Humanities Journal (2019–2023)</i>
ЄВРОПЕЙСЬКИЙ СЛОВНИК ФІЛОСОФІЇ: УКРАЇНСЬКИЙ КОНТЕКСТ	170 Анатолій Теклюк (Вінниця) <i>Дорога правди до блага та добра. Кассен, Б., & Сігов, К. (Ред.). (2024). Європейський словник філософії: український контекст. Лексикон неперекладностей. Розділ I. Правда і добро (Т. V, сс. 17-77). Київ: Дух і Літера.</i>
	176 Ірина Головащенко (Вінниця) <i>«Геній мови»: філософування рідною мовою. Кассен, Б., & Сігов, К. (Ред.). (2024). Європейський словник філософії: український контекст. Лексикон неперекладностей. Розділ II. Мова і філософія. Українська мова та національна філософська традиція (Т. V, сс. 79-139). Київ: Дух і Літера.</i>
	184 Ельвіра Чухрай (Вінниця) <i>Вільний «талан(т)» неперекладності. Кассен, Б., & Сігов, К. (Ред.). (2024). Європейський словник філософії: український контекст. Лексикон неперекладностей. Розділи III-IV (Т. V, сс. 139-157). Київ: Дух і Літера.</i>
НАУКОВЕ ЖИТТЯ	
	193 Маркус Вілашек (Франкфурт на Майні, ФРН) <i>Примат практики та ціль світового мирного порядку у філософії Канта</i>
	202 Уляна Головач (Львів), Олександр Іванюта (Київ) <i>Переклад як симпозіон</i>
	223 Леонід Фінберг , Ренат Швець , Софія Бриль (Київ) <i>Я мав щастя спілкуватися з велетнями духу. Частина II</i>

Sententiae

Publishers: Vinnytsia National Technical University, Skovoroda Institute of Philosophy of the National Academy of Sciences of Ukraine, Ukrainian Philosophical Foundation

The Journal was founded in June 2000 with the assistance of International Renaissance Foundation and publishing house “Port-Royal” (Kyiv)

3 issues per year

Website www.sententiae.vntu.edu.ua

Journal DOI: <https://doi.org/10.31649/sent>

ISSN 2075-6461 (print)

ISSN 2308-8915 (online)

Focus and scope: Sententiae is peer-reviewed journal that publishes original research articles as well as review articles, new Ukrainian translations of classics, archival materials and interviews in all areas of the History of Philosophy

Published with the support of the *Sententiae* Community.

The Editorial Team

Editor in Chief

Oleg Khoma (Vinnytsia) sententiae2000@gmail.com

Editorial Board:

Barbara Cassin (Paris, France) barbaracassin2@gmail.com

Yuriy Chornomorets (Kyiv) palamist@gmail.com

Simon Critchley (New York, USA) critchlS@newschool.edu

Dominique Descotes (Clermont-Ferrand, France) Dominique.DESCOTES@univ-bpclermont.fr

Otfried Höffe (Tübingen, Germany) sekretariat.hoeffe@uni-tuebingen.de

Ivan Ivashchenko (Vinnytsia) transzendentalist@gmail.com Deputy Editor-in-Chief

Olena Lucyszyna (Warsaw, Poland) olucyszyna@iksio.pan.pl

Oleksiy Panych (Kyiv) panych@yahoo.com

Serghii Proleev (Kyiv) uffon@ukr.net

Sergiy Secundant (Odesa) sergiisekundant@gmail.com

Mykola Symchych (Kyiv) msymchych@gmail.com

Plínio Junqueira Smith (São Paulo, Brazil) plinio.smith@unifesp.br

Vitali Terletsy (Kyiv) terletsy.vm@gmail.com Deputy Editor-in-Chief

Rostislav Tkachenko (Cambridge, Great Britain) rostislavtkachenko@gmail.com

Maryna Tkachuk (Kyiv) mltkachuk@gmail.com

Serhii Yosypenko (Kyiv/Lausanne) serge.yosypenko@ukr.net

Contact information

Rights & Permissions: **Mykola Pradivliannyi** (Vinnytsia) *Deputy Chief Editor on International Cooperation* nickddfs@yahoo.com

“Academic Life” Section Editor: **Ihor Nemchynov** (Kyiv) i.h.nemchynov@npu.edu.ua

Managing Editor: **Elvira Chukhray** (Vinnytsia) elvica888@gmail.com

Assistants of the Editor-in-Chief:

Iryna Holovashenko (Vinnytsia) irokho@gmail.com

Anatoliy Tekliuk (Vinnytsia) gcvr216@gmail.com

Olga Tsymbal (Vinnytsia) unicorne@ukr.net

Journal “Sententiae”, 95, Khmelnytske shose, Vinnytsia, 21021, Ukraine

email: sententiae2000@gmail.com

TABLE OF CONTENTS

Issue DOI: <https://doi.org/10.31649/sent43.02>

ARTICLES

-
<i>TO THE 300TH ANNIVERSARY OF IMMANUEL KANT EASTERN PHILOSOPHIES PANORAMA</i>	6	Viktor Kozlovskiy (Kyiv) <i>Russell's doctrine of space and time in connection with Kant's transcendental aesthetics</i> [UKR]
	33	Yurii Zavorodni (Kyiv) <i>Yoga and yoginis in the second part of the Bhagavata Purana</i> [UKR]
	55	Lúcio Álvaro Marques (Uberaba, Brazil) <i>Perspectives on Brazilian Philosophy in the Last Century</i> [ENG]
<i>DISCUSSIONS</i>	72	Ivan Ivashchenko (Vinnytsia) <i>Power and Powerlessness of Kant's Third Critique: Reflections on Ukrainian Translation</i> [UKR]
	87	Oleg Khoma (Vinnytsia) <i>Tradition and Polyglossia</i> [UKR]
-

DIALOGUES ABOUT METHODOLOGY

-
	106	Jack Symes (Durham, United Kingdom), Nataliia Reva (Vienna, Austria), Nataliia Shcherbyna-Supruniuk (Kyiv), Vsevolod Khoma (Kyiv) <i>Rebirth of Socratic Origins of Philosophy in the Digital Era</i> [ENG]
	120	Nataliia Reva (Vienna, Austria) <i>New life of philosophical dialogue</i> [UKR]
	124	Nataliia Shcherbyna-Supruniuk (Kyiv) <i>Digital Potential of the History of Philosophy</i> [UKR]
-

ARCHIVES

-
	130	Illia Davidenko (Kyiv) <i>Petro Demchuk: the last years of his life</i> [UKR]
	142	Volodymyr Pylypovych (Przemyśl, Poland) <i>Materials for the Bibliography of Ivan Mirchuk</i> [UKR]
-

REVIEWS

-
	153	Vitalii Turenko (Kyiv) <i>Critique of contemporary Classics: between rejection and acceptance. Uma-chandran, M., & Ward, M. (Eds.). (2024). Critical Ancient World Studies: The Case for Forgetting Classics. London: Routledge.</i> [UKR]
-

NEW EDITIONS

-
	160	Vlada Davidenko (Kyiv) <i>The broad present of historico-philosophical research. Historico-philosophical papers in Kyiv-Mohyla Humanities Journal (2019–2023)</i> [UKR]
<i>EUROPEAN DICTIONARY OF PHILOSOPHIES: UKRAINIAN CONTEXT</i>	170	Anatolii Tekliuk (Vinnitsia) <i>The Path of Pravda to Dobro and Blago. Cassin, B., & Sigov, K. (Eds.). (2024). European dictionary of philosophies: Ukrainian context. Lexicon of untranslatables. Chapter I. Pravda and Dobro (Vol. V, pp. 17-77). Kyiv: Duh i Litera.</i> [UKR]
	176	Iryna Holovashenko (Vinnitsia) <i>„Genius of language”: philosophizing in the native language. Cassin, B., & Sigov, K. (Eds.). (2024). European dictionary of philosophies: Ukrainian context. Lexicon of untranslatables. Chapter II. Language and philosophy (Vol. V, pp. 79-139). Kyiv: Duh i Litera.</i> [UKR]
	184	Elvira Chukhrai (Vinnitsia) <i>The free “talan(t)” of untranslatability. Cassin, B., & Sigov, K. (Eds.). (2024). European dictionary of philosophies: Ukrainian context. Lexicon of untranslatables. Chapter III-IV (Vol. V, pp. 139-157). Kyiv: Duh i Litera.</i> [UKR]
-

ACADEMIC LIFE

-
	193	Marcus Willaschek (Frankfurt am Main, Germany) <i>The Primacy of Practice and the Goal of a Peaceful World Order in Kant's Philosophy</i> [UKR]
	202	Ulana Holovatch (Lviv), Oleksandr Ivaniuta (Kyiv) <i>Translation as a Sympóision</i> [UKR]
	223	Leonid Finberg , Vlada Davidenko , Ryemat Shvets , Sofia Bryl (Kyiv) <i>I had the good fortune to communicate with giants of the spirit. Part II</i> [UKR]
-

Інформація для авторів

- Редколегія приймає до розгляду тексти *будь-якої історико-філософської тематики*: статті (в т.ч. полемічні), переклади, архівні джерела, рецензії, огляди книг і наукової періодики, інформацію про події у царині історії філософії;
- фактом подання матеріалу в *Sententiae* автор висловлює згоду з чинними в нашому журналі редакційною політикою, етичними принципами рецензування й редагування статей, політикою відкритого доступу, Положеннями про авторські права та про конфіденційність <http://sententiae.vntu.edu.ua/index.php/sententiae/about>
- рішення щодо можливості прийняття до друку здійснюється за результатами «подвійного сліпого» рецензування;
- матеріали подаються електронною поштою sententiae2000@gmail.com або через сайт журналу <http://sententiae.vntu.edu.ua/index.php/sententiae/information/authors>;
- **технічні вимоги до тексту:**
 - орієнтовний обсяг* 20–22 тис. знаків; *мови* українська, англійська, французька, німецька; *формат* Word, RTF; *шрифт* Times New Roman, *кегель* 14, *інтервал між рядками* 1,5;
- **оформлення посилань:**
 - наприкінці статті наводиться нумерований алфавітний список цитованої літератури згідно з форматом **APA** (зразки оформлення літератури за цим форматом див., наприклад, тут: <https://guides.library.uq.edu.au/referencing/apa7/reference-list#s-lg-box-21260541>; можна також скористатися сервісом створення списків літератури з текстового редактора Microsoft Word);
 - посилання в тексті подаються у квадратних дужках і містять:
 - прізвище автора** (редактора, укладача тощо; при наявності кількох авторів, наводиться лише прізвище першого і символ ...) з відповідної позиції у списку літератури / пробіл / **рік видання** / двокрапка / пробіл / **номер сторінки** (або діапазон номерів через тире)
зразок оформлення посилання: [Аристотель 2010: 286], [Aristotle 2008: 17-18];
 - якщо на один рік припадає кілька видань одного автора, цитованих у статті, то у списку літератури такі джерела розташовуються за алфавітом, а після року видання (в т.ч. й у посиланні) слід ставити відповідну літеру латинського алфавіту, починаючи з а (наприклад, 1990a, 1990b, 1990c тощо);
зразок оформлення посилання: [Аристотель 2010a: 286], [Aristotle 2010c: 17-18];
 - у посиланнях на твори, наведені у списку літератури без зазначення автора (збірники, енциклопедії тощо), слід замість прізвища автора наводити перші слова заголовку цитованого видання; якщо фраза виявляється завеликою чи неприйнятною з інших причин, можна при першому цитуванні запровадити абрєвіатуру, описавши її у примітці, й надалі посилуватися саме абрєвіатурою;
зразок оформлення посилання: [Філософський енциклопедичний словник 2002: 234-235] або [ФЕС 2002: 234-235];
 - якщо видання не має автора, але на офіційній сторінці вказано укладача, відповідального редактора тощо, їх можна наводити замість автора, вдаючись до відповідних позначок за стандартом APA: (Укл.), (Ред.) тощо;
 - за наявності канонічних видань класичних творів із загальноприйнятою пагінацією, краще посилатись на неї, а не на сторінку того чи іншого видання;
 - примітки подаються внизу сторінки або після основного тексту перед списком літератури;
- **при цитуванні слід уникати подвійного перекладу;**
- бажано посилатися на оригінали цитованих іншомовних першоджерел або принаймні зіставляти використовувані переклади з цими оригіналами;
- **статті не розглядатимуться Редколегією, якщо до них не буде додано:**
 - 1) короткий опис їхньої наукової новизни; 2) анотацію (українською та англійською мовами, 100-250 слів); 3) переклад назви статті англ./укр. мовою; 4) перелік ключових слів (укр., англ. мовами; ключові слова відокремлюються крапкою з комою);
- **автори статей також мають подати про себе такі дані:**
 - українською та англійською мовами: прізвище, ім'я та по батькові; науковий ступінь, учене звання (за наявності); місце основної роботи, посада;
 - номер телефону, e-mail та (мовою статті) адреса і сфера наукових інтересів.

Instructions to authors

- The Editorial Board considers the texts on *all aspects of the history of philosophy*: articles (including polemical), translations, archival sources, reviews, information on events in the field;
- **By submitting his/her paper to “Sententiae”, the author agrees with our magazine’s Editorial Policy, Ethics and Order of Peer-reviewing, Principles of Open Access, Regulations of Copyright and Privacy, Publication Malpractice Statement** <http://sententiae.vntu.edu.ua/index.php/sententiae/about>;
- The peer-reviewing procedure at “Sententiae” is “double-blind”;
- Authors may submit their papers via e-mail sententiae2000@gmail.com or via our website <http://sententiae.vntu.edu.ua/index.php/sententiae/information/authors>;
- **Requirements to the texts submitted for publication:**
 - 20.000-22.000 characters; DOCX, DOC or RTF format; Times New Roman, 14; line spacing: 1.5;
 - Papers should match **APA** citation style (7th edition);
 - **Sample of reference in the text:** [Aristotle 2008: 17-18];
- Quotations should avoid **double translation** (translation from translation) whenever possible;
- When referring to non-English texts, it is desirable to use their canonical editions in the original language, or at least to compare their English translations with the text of these canonical editions;
- An abstract of about 100-250 words will be required for publication;
- Authors should indicate their research degree and academic title (if any), the main place of employment, position, and specify the field(s) of their research interests.

Наукове видання

SENTENTIAE

XLIII
(№ 2 / 2024)

Літературне редагування *Володимир Стерденко*
Коректори *Юрій Старовойт*

Дизайн обкладинки *Андрій Шубін*

Ідентифікатор медіа R30-01506,
згідно з рішенням Національної ради України
з питань телебачення і радіомовлення
№ 1234 від 31.10.2023

Підписано до друку 29.08.2024 р. Папір офсетний.
Формат 29,7×42 ½. Гарнітура Times New Roman.
Умовн. друк. арк. 29,11. Обл.-вид. арк. 27,72.
Наклад 50 пр. Зам. № 2024-033.

Видавець і виготовлювач —
Вінницький національний технічний університет,
Редакційно-видавничий відділ,
Головний корпус ВНТУ, к. 114,
Хмельницьке шосе, 95, м. Вінниця, 21021.
press.vntu.edu.ua/index.php/journ
email: irvc.vntu@gmail.com
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи
серія ДК № 3516 від 01.07.2009 р.